

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/202245,Arkadiusz-Cisek-Lidia-Ciolkosz.html>
26.02.2026, 23:16

Arkadiusz Cisek: Lidia Ciołkosz

9 czerwca 2002 r. w Londynie odeszła niezwykła społeczniczka i nestorka Polskiej Partii Socjalistycznej. Przez całe swe, bez mała stuletnie, życie pozostała wierna wyniesionym jeszcze z dzieciństwa – spędzonego w okupowanej przez Rosję Łodzi – tradycjom niepodległościowego socjalizmu.

[Emigracja Ruch socjalistyczny](#)

09.06.2026

Fascynowały ją czynny patriotyzm Józefa Piłsudskiego i działalność literacka Stefana Żeromskiego (w 1925 r., już w wolnej Polsce, na Uniwersytecie Jagiellońskim obroniła doktorat dotyczący polityczno-społecznych poglądów tego pisarza).

Łódź, „ziemia obiecana”, ale i ziemia nędzy, pozostawiła w niej również trwały rys społecznej empatii i szczególnego wyczulenia na ludzką biedę. W Drugiej Rzeczypospolitej angażowała się więc nie tylko w działalność polityczną (głównie u boku męża, wybitnego działacza PPS i posła na Sejm Adama Ciołkosza), lecz nade wszystko w liczne inicjatywy pomocowe i edukacyjne na rzecz uboższych, a w ich gronie – zwłaszcza dzieci.

„Anglicy wiwatowali, ja gorzko płakałam”

Okres II wojny światowej spędziła wraz z mężem (i synem Andrzejem) na wychodźstwie, najpierw we Francji, potem w Wielkiej Brytanii. Nie zaprzestali wtedy żadnej ze swych publicznych aktywności. Lidia działała we władzach emigracyjnej PPS, udzielała się także na rzecz pomocy polskim uchodźcom i w przedsięwzięciach kulturalnych.

Koniec wojny w Europie Zachodniej nie był końcem wychodźstwa Ciołkoszów.

„Anglicy wiwatowali, ja gorzko płakałam, a Adam milczał przygnębiony”

– wspominała majowe dni 1945 r. Lidia. W pełni świadomie, konsekwentni w swych antykomunistycznych, przyjętych w okresie walk o odzyskanie przez Polskę niepodległości, poglądach, wybrali dalszą emigrację. Nie przestali jednak wierzyć, że – pomimo fatalnych perspektyw dla zniewolonej przez Rosję sowiecką ojczyzny – dalsza praca niepodległościowa i społeczna ma sens.

Lidia Ciołkosz podczas powojennego wychodźstwa zajmowała się rozliczną działalnością wydawniczą, dziennikarską i pomocową. Pisała nie tylko artykuły do prasy emigracyjnej, ale również książki. Współpracowała z Radiem Wolna Europa, popularyzowała wiedzę o dziejach polskiej demokratycznej i patriotycznej lewicy.

► [Czytaj całość na portalu przystanekhistoria.pl](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Emigracja, Ruch socjalistyczny

Artykuł

Adam i Lidia Ciołkoszowie (fot. z zasobu AIPN)